Jure Žaja dovezao je 17. srpnja medaljone u bronci u Vinicu koji prikazuju biskupa Nikolu Bijankovića i šestoricu viničkih glagoljaša: don Jakova Perkovića, don Tadiju Ćalića, don Iliju Jurčevića, don Martina Jurčevića, don Josipa Jurčevića i don Josipa Lučića.

Sada se nalaze u Župnome dvoru, a sljedećega tjedan bit će postavljeni na spomenik koji je podignut pokraj župne crkve njima u čast.

Donaciju za izradu ovih medaljona do sada su dali:

- 1000 € don Petar Vuletić, rodom iz župe Rašeljke a župnik u Viru
- 1000 € Ivan i Miljenko Lozušić, iz firme Pollini u Zagrebu, a rodom iz zaseoka Doci u Vinici.

U tijeku je skupljanje priloga za medaljon don Tadije Ćalića, pa kad se prikupe svi prilozi od Ćalića, bit će objavljeni na ovome portalu. Potičemo i ostale da dadju svoj prilog za ovo vrijedno umjetničko i kulturološko djelo koje je jedincato kod nas. Bit će također izloženi i kratko protumačeni u povodu Dana viničkoga zajedništva 6. kolovoza u 11 sati.

Vinica, 17. srpnja 2011. prof. don Ilija Drmić

Medaljoni viničkih glagoljaša i biskupa Nikole Bjankovića

Jure Žaja je rođen u Aržanu 1944. god. gdje je završio osnovno školovanje. Školu Primijenjenih umjetnosti pohađao je u Splitu i Zagrebu, a Akademiju likovnih umjetnosti završio je u Zagrebu diplomiravši u klasi prof. V. Michielija na kiparskom odjelu. Majstorsku radionicu završio je kod prof. V. Radauša. Živi i radi u Zaprešiću.

Svoje radove, koji su nastali iz duboke meditativnosti i umjetničkoga nadahnuća, izlagao je na više mjesta, od kojih spominjemo ova: Brončani reljef na konkatedrali sv. Petra u Splitu; Troja brončana vrata na crkvi sv. Nikole Tavelića u Tomislavgradu; Brončana vrata na crkvi Svih svetih u Aržanu; Brončana vrata na crkvi u Kamenskom; Križni put u bronci u Međugorju; Mozaici, vitraži i reljef u Davoru; Veliko raspelo u crkvi Podstrana kod Splita; Fontana u Gospiću; spomenik Anti Kovačiću u Zaprešiću i dr.

U ovoj minijaturnoj biografiji velikoga našega kipara valja dodati barem nešto što će orisati njegovo stvaralaštvo. Donosimo tri navoda. Prvi je Ljiljane Domić: “Svaka postaja *Via crucis* (djela
Križnoga puta
u bronci Jure Žaje) simbolički sažimlje spoznaju o Suznoj dolini, što će reći, da je Bog križnim putom posvetio patnju čovjeka. Ikonografija muke Kristove razrađena u četrnaest prizora precizno je određena s tri njegova pada pod križem. Za kipara Juru Žaju tri Kristova pada svjedoče ritam patnje, ponajprije težinu križa, a zatim, kod postaje s trećim padom, svjedoče potpunu spoznaju muke, odnosno prepuštanja muci. U Žajinoj autorskoj interpretaciji prvi pad, dakle, govori o opiranju muci, drugi razotkriva poniženje, a treći svjedoči prepuštanje Bogu...” Drugi navod je fra Zvjezdana Linića o istome Jurinu uratku
Via crucis
: “Promatramo izložbu radova umjetnika Jure Žaje. Prepoznajemo njegov trud i mar, njegovo nadahnuće i umijeće. Oči srca mogu se napajati poznatim prizorima izraženima na jedincat i jedinstven način. Ono što je svakako prisutno i neskriveno u ovim postajama želim istaći: Ovo je put samoga umjetnika koji je vjernik, koji je čovjek srca i vjere, te oko Isusa vidi i sebe i prepoznaje u postajama ne samo sebe u nekim svojim mukama i patnjama, nego još više sebe kao vjernika koji u hodu za Isusom nalazi put svjetla i istine.” Naš treći navod je samoga kipara Jure koji je izrekao baš u povodu izložbe svoga djela
Via crucis
: “Ova izložba Križnoga puta rađena je u slavu Božju! Na otkupiteljsku misiju Isusa Krista i njegovoga ulaska u povijest svijeta, Kristovoj primjerenoj djelotvornoj ljubavi dobrovoljnoga prihvaćanja križa za otkup svijeta, svih onih koji vjeruju u njegovo ime i misiju. Ovome dodajem tihu uspomenu tragedije hrvatskoga naroda od Krbavskoga polja, Sigeta, Sinja, Bleiburga, Vukovara, Konavala i do ostalih gradova i sela diljem naše lijepe domovine, ugrađujući mnoge znane i neznane živote kralja Zvonimira, Derenčina, Nikole Šubića Zrinskog, Krste Frankopana, Petra Zrinskog, Stjepana Radića, te kardinala Stepinca. U sam temelj nove tragedije utkano izdvajam ime Josipa Jovića koje će sa svom ostalom poginulom braćom biti zlatnim slovima upisano u slobodu slobodne nam domovine Hrvatske.”

Za spomenik u čast glagoljašima rodom iz župe Vinice uradio je kipar Jure Žaja u bronci medaljone za svakoga svećenika glagoljaša napose, a to su: don Jakov Perković, don Tadija Ćalić, don Josip Lučić, don Martin Jurčević, don Ilija Jurčević i don Josip Jozo Jurčević, te medaljon za biskupa Nikolu Bjankovića koji je pohađao ove krajeve i odgajao svećenike glagoljaše. Medaljone je dovezao 17. srpnja sam umjetnik, a svečano ih je postavio na kameni

spomenik skupa s ing. Milanom Čamberom 21. srpnja 2011. Platili su ih dva svojim trudom i svojim žrtvama don Petar Vuletić, te braća Miljenko i Ivan Lozušić, a ostale će platiti drugi Hrvati iz Vinice, oni Ćalići, Lučići, Jurčevići, Perkovići i svi ostali koji su svjesni da su oni temelj zgrade našega rada i života, naše opstojnosti u katoličkoj vjeri i hrvatskom domoljublju.

Na vrh spomenika postavljen je lik biskupa Bjankovića na kamen čiji oblik podsjeća na stećak, a ispod biskupova lika uokrušce se nižu na kamenu uz prolaz bronČani likovi svećenika glagoljaša. Djeluju tako da i sada dozivaju puk, koji prolazi kroz taj spomenički prolaz, na sveta blagdanska i nedjeljna misna slavlja, na učenje povijesti, slova i slovesa svoga hrvatskoga jezika, na sve radosti koje im Crkva, naša Majka i Učiteljica nudi iz dana u dan. Oni su tu pokraj ulaza u hram života gdje je Oltar i sve prate kao budni pastiri jer ne žele da vjernički i hrvatski narod zaboravi svoje korijene, svoju povijest, da se ne zapetlja u vrtlozima sadašnjosti, te da ne izgubi budućnost. Glagoljaši su naši pastiri, od Boga poslani, koji su okrenuti jedan prema drugome na ulazu, svečanom ulazu u hram pod vedrim nebom, u crkvu za kojom su čeznuli da je podignu, s pukom sagrade u mjestima svoga djelovanja u tim davnim teškim turskim vremenima neslobode ali nisu uspjeli, jedino što su zidali živu Crkvu, narod Božji i što su s tim narodom i svim ostalim pastirima našega puka nosili svoje teško breme i svoj križ, što je tu u tkivu ovoga spomenika njima u čast podignutoga Godine Gospodnje 2009. Kad oni nisu mogli podizati crkve i oltare, a vruće su željeli i htjeli, onda evo im u čast spomenik s oltarom i naše dužno sjećanje, ljubav i poštivanje. Podižući ovaj spomenik njima u čast podižemo ga svim onim nositeljima Božje poruke u ovome svijetu, svim našim župnicima i svima koji su krenuli putem Božjih apostola iz ove župe.

Sada su ovi glagoljaši na “svome plemenitom” u Vinici, gdje su rođeni i odakle su otišli u sjemenište Priko kod Omiša gdje su svladali osnove duhovnosti, zatim svećeničkoga i glagoljaškoga života i rada, te se predali Bogu i narodu diljem naših hercegbosanskih i inih hrvatskih krajeva propovijedajući hrvatskim jezikom i pišući hrvatskim jezikom i slovima, te šireći sveukupnu kulturu svoga naroda. Sunce ih ujutro obasja i doživljavamo ih vrlo budnima, spremnima za svaku akciju, za svaki rad za dobrobit svoga naroda, za svakodnevnu borbu za hrvatski jezik i kulturu, za vjeru i život u Bogu. Sunce ih ugrije i u podne, nekako odozgor a oni su još čili, poletni, čak zagledani u sunce i plavetnilo neba. Kamen im je postao topal, drag, pa i kad je hladan ovaj kamen, on je njima znamen borbenosti za ideale vjere, ćudoređa, domoljublja, jezikoljublja, svega što tvori bit i ljepotu života. I popodne sunce obasjava stamene glagoljaše, samo sada njihove sjene padaju na istočnu stranu, kao što su ujutro izdužene lijegale na zapadnu stranu. Oni su gotovo zagledani u iskon: Iskoni bje slovo, slovo bje kod Boga, Bog bje slovo! Ove su riječi s radošću propovijedali svome puku dok su bili živi, a evo i sada dok su mrtvi i na ovome spomeniku u svojim likovima u bronci.

Don Ilija Jurčević pokopan je 1838. god. u groblju Dešnjevača u Brišniku, gdje mu je Biskupski ordinarijat u Mostaru podigao spomenik uz pomoć Tone Dukića, zatim don Martin Jurčević

pokopan je 1804. god. u Vinici gdje mu je isti Ordinarijat podigao spomenik uz podršku Klesarstva Marić u Stipanjićima. Don Tadija Ćalić pokopan je 1835. god. u Rošku Polju, gdje mu je temeljito uređena grobnica s ostalim svećenicima i redovnicima franjevcima, don Josip Lučić pokopan je 1839. god. na groblju Karaula u Foči, te don Jakov Perković 1836. god. na groblju u Rakitnu, čiji je grob s križem, na kojem je uklesana štola, vrlo dobro očuvan. Don Josip Jozo Jurčević preminuo je 1776. god., a još mu se ne zna za mjesto pokopa.

Vinica, 23. srpnja 2011.

don Ilija Drmić